

Disputatio inaguralis medica de suffocatione hysterica ... / [Zsigmond Waxmann].

Contributors

Waxmann, Zsigmond, active 1687-1688.
Fasch, Augustin Heinrich, 1639-1690.
Universität Jena.

Publication/Creation

Jenae : Literis Krebsianis, [1687]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/r9ft9h83>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

Auspice Jesu!

31

DISPUTATIO INAUGURALIS MEDICA
DE
SUFFOCATIONE
HYSTERICA,

Jussu & autoritate Gratiosissimæ Faculta-
tis Medicæ in florentissimâ Salanâ,

P R Æ S I D E

AUGUSTINO HENRICO
FASCHIO,

Med. Doct. Anat. Chirurg. & Botan. P. P.

Archiatro Ducali Saxonico,

*Patrono, Præceptore & Promotore studiorum
suorum æternùm devenerando,*

PRO LICENTIA

Summos in arte medica honores ac insignia Doctoralia
legitimè capessendi,

placide Philiatorum disquisitioni subjicienda,

SIGISMUNDO WVAXMANNO,

Leutschoviâ Hungaro,

IN AUDITORIO MAJORI,

Ad diem 21. Decembr. horis ante & pomeridianis,

A. S. R. M DC LXXXVII.

JENÆ, LITERIS KREBSIANIS.

PROOEMIUM.

Maximam medicinæ partem explere
fœminas, tritum non minùs est, quàm
verissimum. Enimverò centrum quod-
dam morborum uterus constituit, à quo
plurimi procedunt, & in quem omnes
tandem redundant. Eò majori verò curâ ac solertiâ hic
opus est, quò delicatior mulierum conditio, quò ab-
strusior sæpenumero affectuum muliebrium ratio.

Hos inter cùm facilè primatum sibi vindicet
suffocatio hysterica, seu symptomatum congeriem, seu
vehementiam, seu denique causæ morbificæ activita-
tem spectes, operæ pretium duximus, de hâc speci-
minis inauguralis vice quædam proponere, promptio-
rem à *Lectore Benevolo*, si tam arduam materiam de-
bitè non exhauserimus, veniam expectantes, quòd
summa etiam ingenia id vixdum præstiterint.

Annue, precor, NUMEN OPT. MAX., cujus
protectionem ab ineunte ætate me prosequentem sup-
plex veneror, clementissimè conatibus, eosque faustis-
simo successu corona!

CAPUT I.

Definitionem nominalem & rea- lem proponens.

UT in ardui affectus tractatione feliciùs provehamur,
methodo receptæ insistentes pauca de nomine ejus-
dem præmittemus.

Quoad *Etymologiam* itaque dicitur *suffocatio*, à primario symptomate, quod eodem detentæ ægræ quasi quolibet momento suffocandas se existiment; distinctionis verò ab aliis respirationis læsæ speciebus gratiâ *hysterica*, ab utero, ceu parte primario affectâ, factâ denominatione.

Quoad *Synonymiam* variæ occurrunt appellationes. Sic enim Paracelso ob convenientiam cum epilepsia audit *caducus uteri*, Helmontio *asthma muliebre*, alias item *suffocatio mulierum*, *strangulatus ex utero*, *ascensio uteri*, quod veterum multi statuerent, substantietenus uterum loco suo motum ascendere, & partes comprimere; *affectus hystericus*, *passio hystERICA*, καὶ ἐξοχήν generalibus istis nominibus hoc maxime notabili & atroci malo indigitato. quamvis nec id subticendum sit, passionis voce, ut alias in scholis medicis, exemplo passionis iliacæ &c., ita h. l. quoque minorem morbi gradum notare. Sylvius & alii, à reatu uterum absolvere adnitescentes, vocare malunt *suffocationem hypochondriacam*, sed nimis generali, minusque concinnâ notione; cum aliæ spirandi difficultates graviores, sæpissime fomitem in hypochondriis agnoscentes, simul complectatur, & nondum evictæ hypothësi (ceû paulò post ostendetur,) innitatur. Græcis dicitur πνιξ ὑστερικὴ, ἀπνοια ὑστερικὴ, &c. Germanis die Mutterbeschwerung, (eminenter,) die Erstickung oder das Aufsteigen der Mutter.

Quoad *homonymiam* quandoque *suffocatio hystERICA* sumitur latè, pro omnibus uteri affectibus; quandoque pro eo solum symptomate, quò ægris constringuntur fauces, & quasi deglutiendum quid exhibent, citra respirationis & actionum aliarum læsionem notabilem, quod in viris etiam hypochondriacis nonnunquam observatum legitur, ab humore austero contractis fibris nerveis œsophagi. Nobis verò hoc loco est *magna spirandi difficultas*, cum insigni vitalium & animalium actionum læsione, ob irritationem spasmodicam, ab austero acri, bilioso, elastico, fermentifico, specifico, ex præternaturali uteri constitutione enato, & partibus communicato, dependens.

Generis in hac descriptione locum obtinet *magna spirandi difficultas* cum insigni actionum vitalium ac animalium læsione. Neque enim uno symptomate singulari determinari potest, ob ambitum latissimum.

Difficultas spirandi, primum & semper in affectu nostro observandum phænomenum, nunc levior est respectivè, nunc gravior, & sæpè tanta, ut ablata ad sensum sit respiratio. Notanter dicimus *ablata* respirationem ad sensum; in eorum quippe partes concedere animus non est, qui omnimodum respirationis defectum in summo suffocationis hysterice gradu arguunt, cum pulsus & respiratio extra uterum sint perpetuò causæ sociæ, semelque facta respiratio non minus ac pulsus cessare ad mortem usque non possit. Cum enim ad circulationem sanguinis privatam absolutè sit necessaria, cessante eadem motum sanguinis, & cum hoc vitam inhiberi oportet: Unde & foetus, quamprimum vitalem auram hauserit, eadem mox præclusâ dictum factum extinguitur, teste *Harveo exerc. de part. p. 339.* & experientiâ; licet transpirationi quoque plurimum tribuendum sit.

Læsiō actionum *vitalium ac animalium* includit reliqua, tam præcedentia, quam comitantia, nempe convulsione & motus convulsivos uteri, musculorum abdominis, mesenterii & partium aliarum, virium prostrationem, pulsus imminutionem, corporis refrigerationem, deliria, &c. nunc conjunctim, nunc seorsim visenda.

Differentiam specificam largitur tum subjectum principale, uterus, tum causæ; de quibus omnibus jam fusiùs.

Inde verò patet, affectum nostrum referendum esse *primariò* ad symptomata actionis læsæ, partim imminutæ, partim depravatæ; *adequatè* etiam ad symptomata excretorum & retentorum, ratione nempe causarum remotiorum, seminis & sanguinis menstrui; nec non ad symptomata qualitatis mutatæ, ratione corporis refrigerati, livoris faciei, aspectusque cadaverosi, non rarò conjunctorum.

CAPVT II.

Subiectum determinans.

Proximum nunc est, ut in fontem mali inquiramus, & in quibusnam potissimum partibus virus suum exerat, pensitemus.

Primum ergò considerandum se sistit subiectum affectus nostri principale. Ast vix ullibi maiorem, quam circa hoc reperias Autorum dissensum, *aliis*, ut veteribus ad unum quasi omnibus, & recentioribus non paucis, utrum incusantibus, *aliis* eum vel à reatu absolventibus, vel saltem ut partem minùs attendendam æstimantibus, qui tamen rursus in diversas partes abeunt.

Carolus Piso. Tr. de morbis à serosâ colluvie oriundis caput pro primario subiecto & symptomatum autore habet, censetque repletionem serosâ in latus distentum cerebrum, ac sese brevius affectum, totum nervosum genus ad se trahere, atque sic motus inordinatos, constantesque rigores inducere.

Congener est sententia *Willisii*, qui *Tr. de morb. convuls. cap. 10.* originem causæ morbosæ ait, utero prorsus in fonte, ut plurimum in capite consistere, spiritibus ibidem copulam heterogeneam & explosivam sibi met adsciscientibus, quam unâ secum in canales nerveos longè deducant; licet concedat, interdum, rarius tamen, spiritibus circa nervorum extremitatem & prope utrum degentibus materiam morbosam, sive copulam explosivam, à loco ibidem affecto, & absque cerebri culpâ affigi.

Sylvius Prax. Med. Append. Tr. 7 hypochondria substituit, existimans, malum ortum à flatibus melancholicis, & ex pituitâ viscidâ, seu per effervescentiam humoris pituitosi & biliosi levatis, intestina, hinc & ventriculum & œsophagum afficientibus, habere.

Medium quasi tenet *B. Etmüllerus prax. part. 3. p. 31.* putans suffocationem hysterica esse speciem mali hypochondriaci

driaci gravioris, seu admodum exacerbati, oriundi in specie ex acido vitioso, sive errore stomachi, sive errore pancreatis genito, & in intestina effuso; vel speciem colicæ convulsivæ: uterum interim aliquando concurrere largiens, & pathologiam spasmodicam amplectens.

Highmorus Exercit. de passione hysterica, cap. 3. provinciam primariam deferit pulmonibus, vasisque cordi conterminis, à facto in eorum thalamis sanguinis subtilis ac flatulenti infarctu in motu impeditis. Ut hypotheses alias brevitatis gratiâ non memoremus.

Quò verò ex hoc labyrintho pede inoffenso egredi liceat ratione & experienciâ velut filo Ariadnæo usuri, supponemus:

1. *Solum uterum fœminas à viris distinguere.* Denegat affectum nostrum viris *Highmorus*. *Willisius* verò, *Sylvius* & alii licet utrique sexui adscribant, in viris tamen occurrere rariùs monent. Rationem hujus rei reddituri varia extra uterum proferunt, quæ tamen, si fateri volumus, quod res est, accuratiùs æstimanti non satisfaciunt. *Vel* enim in utroque sexu occurrunt, *vel* omnibus hystericis non quadrant, *vel* tanta non sunt, ut ad malum tam atrox sola disponere possint: ut iis examinatis certum maneat, solo utero fœminas à viris etiam quoad nostrum affectum distingui.

2. *Facile humorum in utero corruptionem oboriri posse,* tum *femini* ultra εὐφροσύνη naturæ retenti, tum *mensium* & lochiorum non ritè procedentium, vel in fluxu suo inhibitorum vitio. Hac enim stagnationem præternaturalem inferunt, quæ nisi corrigatur, indubiè corruptionem inducit, extra regiminis Archæi sphæram deturbatis humoribus. Uti menses quoque & lochia nimis fluentia huc faciunt; de quo infra. Accedit, quòd, cum per uterum varia sanguinis excernantur recrementa, ea variis de causis, v. g. ob copiam, viscedinem, acrimoniam elaterem undecunquè debiliorem, vel errorem externum retenta hîc (ceu in genere partes excretioni dicatæ corporis reliqui errata frequentissimè luunt,) virulentiam majorem faciliè acquirant. Tacemus flatus ex utero prorupisse notatos à Magnifico D. D. Wedelio, Patrono, Præceptore &

Pro-

Promotore nostro ætatem devenerando, frustrà refragante Helmontio, sufficiens stagnantium & corruptorum humorum documentum exhibere.

3. *Inductæ suffocationis hysterice uteri vitio in agris indubia & sensibus obvia extare indicia.* Testis hujus rei est omni exceptione major prælaudatus D. D. *Wedelius*, in *dissert. de convulsione* affirmans, se in hystericis, in specie in puerperâ, deprehendisse manutensionem uteri globularem, capitis infantis æmulam. Et ipse *Willis*. l. c. p. 535. observavit tumorem exiguum subter os pubis cum dolore atrocissimo exortum, convulsiones immanes primo in infimo ventre, postea ad præcordia & caput ascendentes, & demum in membra exteriora protensas excitasse. Referendum huc, quod *Harvæus* Tr. de part. p. 356. mentionem facit symptomatum hystericorum cum uteri contractione & induratione lapidis instar, ab injectione vitriolatâ inductorum. Hinc quæ probè purgantur & coeunt, rarò sunt hystericæ, notante *Roderico à Castro*. Ut taceamus varia alia, v. g. quòd affectus hic prolapsu uteri curatus legatur ap. *Harvæum* l. c. p. 352. quòd menses vel lochia non ritè habentia, abortum, semen retentum fluoremve album suppressum insequatur, ipso *Willisio* & *Highboro* consentientibus; quòd medicamentis uterinis cedat, & mutatione circa uterum eveniente corrigatur; quòd humor lymphaticus è locis muliebribus subfinem paroxysmi sæpissimè effluat; quòd pudendis adhibita remedia ipseque titillatus, (de quo notabile exemplum proponit illustris etiam post fata *Rosincius* O. & M. med. spec. comment, p. 1019.) promptè satis juvent; quòd denique hystericæ de utero malè habente conquerantur.

4. *Suffocatione hystericâ extinctas vitia uteri exhibuisse in variis ejusdem partibus.* Ita *Vesalius* de corp. hum. fabr. lib. 5. cap. 15. deprehendit in testibus hystericarum humorem mirè luteum croceumque, & paulò crassiorē: *Riolanus* in *Anthropogr.* lib. 2. c. 34. in virginibus hystericis testes pugno grandiores seroso humore turgentes, quin etiam tubam uteri amplificatam & dilatatam. In aliis uterus unà cum testibus, & vasis deferentibus, materiâ seminali corruptâ, caseo recenter coagu-

coagulato haud abfimili turgidus, tumoribus, ulceribus deformis, sanguinegrumoso corrupto repletus, dislocatus, vel ruptus etiam visus fuit; quamvis sæpè etiam subtiliora sint hæc vitia, quàm ut cuivis sint obvia, non tàm mole, quàm virtute peccante, vel maximam partem in vasa transumptâ materiâ morbificâ.

Et inconcussis his nixi fundamentis non dubitabimus *uterum subjecti principalis* ac radicalis, cui nempe cura debeatur primariò, nomine insignire, ita tamen, ut non uterum solum strictè sumptum intelligamus, sed simul omnia ad eundem pertinentia, adeoque omnes partes sexui sequiori proprias, sub testiculorum vel ovarii, tubarum, ligamentorum, vaginæ, vasorum nomenclaturâ ab Anatomicis proponi consvetas, complectamur, ceteroqui prorsus non inficientes, ex alio fonte simile quid scaturire posse, quamvis veteres ante Pisonem, & hâc ætate multi expertissimi ac celeberrimi viri id deprehendere nondum potuerint.

Uterus igitur est subjectum causæ morbificæ, & ipse per essentiam afficitur; per consensum verò patiuntur primariò diaphragma & pulmones, adæquatè partes aliæ, hæ, illæ, plures, pauciores, prout gradus & inclinatio causæ morbificæ, atque dispositio ægræ variat, cor, cerebrum, fauces, mesenterium, intestina, muscoli abdominis, ventriculus, &c. Uterus enim juxta *Harveum* est pars principalis, quæ totum corpus in consensum faciliè trahit.

CAPUT III.

In causas inquirens.

CUm scire sit per causas cognoscere, operæ pretium fuerit, considerationi causarum affectus nostri aliquantum immorari, & eò quidem magis, quò obscurioribus magnâ partem involutæ latent tenebris.

Dividuntur causæ in scholis medicis usitatissimè in immediatam & mediatas, & hæ rursus in mediatam proxi-

miorem & mediatas remotiores, quas hinc singulas breviter proponemus.

Causam *immediatam* suffocationis hystericae ponimus *irritationem spasmodicam* diaphragmatis, & partium aliarum convulsarum, à putredine in utero conceptâ dependens: unde phænomena omnia præeunte *Villiso*, mutatis mutandis, commodissimè deducuntur.

Causam *mediatam proximior*, quæ in praxi medicâ omnium maximè attenditur, constituit *miasma acre austerum, biliosum, elasticum, fermentificum, specificum*, ex peculiari seminis, sanguinis menstrui, lochiorum, vel aliorum humorum corruptione ortum, partesque cum immediate, cum sanguine & lymphâ advectum, afficiens, tum mediantibus fibris nerveis in consensum vocans.

Acridinem irritatio spasmodica supponit. Austerum seu acidum Freum inde evincitur, quod hystericae ut plurimum, si non semper, sint hypochondriacæ; quod *Higmore* teste *Exerc. de pass. hyst. p. 49.* hystericae defunctæ in capitis, pulmonum ac cordis sinibus & vasis sanguinem grumosum exhibuerint; quod hystericae lædantur ab acidis, curentur ab acido Freo contrariis, edulcantibus, Alibus, alcalibus, alcalinis Areis; quod item moeror, fletus ipse, concentratis spiritibus (qui austeritatis est effectus,) debita, paroxysmum nonnunquam præcedant, fauciumque contractio comitetur. De bilioso testatur conjuncta fermentatio, (quæ citra A fieri nequit) flatus varii generis, corruptio humorum, deturpatum sulphur inferens. Ut taceamus comitantia sæpè deliria, gesticationes miras, risum & alia. Utrumque ostendit convenientia cum epilepsiâ, frequenter hinc quoque in hysterica visendâ, quam *Gas ichorosum* acido-biliosum inducit, solâ vaporositatē oppletivâ & explosivâ magis distinctum.

Elasticum diximus hoc miasma, ut subtilitatem & activitatem innueremus, quæ vel inde elucet, quod in subtilissimos partium nervearum poros aditum inveniatur, & minimâ sæpè occasione suppeditatâ in actum erumpat, ceu visæ sunt, quæ

quæ ipsius rosæ odore admissio paroxysmum hystericum experirentur. Vid. *Lang. Miscell. curios.*

Nec magis vis *fermentifica* eidem deneganda, quod ex appellentibus humoribus se multiplicet, unde semel licet debellatum, novis tamen paroxysmis vires suas prodit; quod Massam sanguineam mirè pervertat, & ab assumptis fermentificis, nempe dulcibus excitetur. Obstare saltem assertioni videtur febris absentia; verum huic dubio satisfiet, si cogitaverimus, prædominari hic præ sulphure austerum, minusq; Massam sanguineam, utpote acido caractere jamdum inquinatam, ad ebullitiones febriles esse dispositam. Hinc quando prædominium cedit bilioso, vel sanguinis dispositio annuit, febris hysterica promptè confurgit.

Notanter verò *specificum* addidimus, ut pateret ratio, cur corruptiones humorum aliæ, & viscerum putrilagines dicenda symptomata non inferant: quæ sine dubio quærenda in corruptione peculiari, dependente à fermento uteri specifico. Hoc ut in statu naturali negari nequit, (solidissimè demonstratum, & quoad naturam suam detectum à Magnif. D. D. *Wedelio in Physiol. Reform. cap. ult.*) ita non minus in statu p. n. concedendum, vel ideò, quod graviditatis tempore hypochondriacæ & hystericae melius plerumque degant.

Ceterum cum corruptioni humorum debeat originem, malignitas quædam admittenda, quam etiam confirmat sævities, tyrannis, impetus, & mira Massæ sanguineæ deturpatio; ea tamen non absoluta, sed secundum quid, quum non æquè violenter principiis vitalibus destructionem intentet, & plus sæpiissime terroris, quam periculi habeat conjunctum.

Quibus examinatis facile liquet, miasma istud ad partes elevatum, seu ob copiam & *ὀρρασμὸν*, seu ob errorem externum, seu ob elaterem uteri insurgentem ad propellendum à se hostem, affectum nostrum inferre promptè posse, nec cum Hippocrate & sequacibus ad uteri ascensum confugere opus est. Movit illos ad hoc statuendum præcipuè *globus* in

suffocatione hysterica ascendens, manu percipiendus, depressendus, & ligaturis inhibendus, qui tamen *partim* contractioni spasmodicæ mesenterii, musculorum abdominis, vel ligamentorum uteri, *partim* flatibus austeris ex intestinis adscendentibus, (est enim noster affectus flatuum, si quis alius, feracissimus,) adscribendus. Vid. *Rolf. de part. genit. p. 146. Villif. l. c. Graaf. Tr. de Organ. mulier. p. 153. Glisson. anat. hepat. p. 64.*

Repugnat aliàs etiam huic sententiæ anatome, ex quâ manifestum est, duobus ligamentis validis supernè, duobus infernè firmatum esse uterum adeò, ut in cadaveribus ipsis, ubi tamen omnia magis sunt laxa, duabus manibus apprehensus, licet maximâ vi sursum trahatur, vix supra os sacrum efferri possit: connexum item esse pudendo, vesicæ & intestino recto, unde necessum foret, utero adscendente partes istas non sine summis cruciatibus mirum in modum retrahi, cujus tamen contrarium docet experientia, momento laudato *Graff. l. c. & Sennert. in praxi.*

Fixum interim tumorem, tum uterum convulsus, tum testes materiâ corruptâ turgidos & distentos tactui offerre posse, res ipsa loquitur.

Succedunt causæ *mediate remotiores*, tam supranaturales, quam naturales & nonnaturales, quarum tractationi præmittendum est, causæ vocem in scholis Medicis sumi paulò latius, pro omni eo, quod conferre quicquam potest ad morbi vel generationem, vel sustentationem, fomitemque.

In causarum supranaturalium censum veniunt, quæ ad causas reliquas patentes referri non possunt, & ultra naturæ sphaeram positæ. Hæ quanquam in affectu nostro attendi merentur, cum non improbabile sit, aliquando τὸ θεοῦ & hic occurrere, sive à Deo Opt. Max. immèdiatè magis immittatur morbus, sive (impropriè magis loquendo) à Dæmone, mediante fascino præcipuè, inferatur; vulgo tamen assentiendum non est, promiscuè ab immundo spiritu corripì suffocatas existimanti, quando mirandæ in illis audiuntur

tur voces ex imis visceribus, nunc latratum canum, nunc crociturum corvi, &c. referentes, quippe quæ omnia pro viarum & spiritus erumpentis proportionē casus effingit ex hoc morbo, ut verba sonant *Roderic. à Castro in schol. ad c. 1. lib. 2. p. m. 173.* inprimis delirio in consortium adscito.

Non posthabendum hic *Willisi* monitum *Tr. de morb. convuls. cap. 7. p. 495*, convulsiones tunc esse habendas pro Dæmoniis, si patiens ejusmodi membrorum aut totius corporis contorsiones aut gesticulationes perficiat, quas nemo sanus, ne quidem mimus aut gesticulator imitari solet; si robur exerat, quod omnem vim humanam superat; si rerum monstrosarum, ut acicularum, vivæ anguillæ, &c. excretiones accedant.

Quoad res naturales, quod sexum concernit, si strictè loqui velimus, solis fœminis proprius est affectus, ab utero quippe dependens, dispositis ad eundem non uno nomine. Teneriores nempe sunt quoad spiritus & fibras nerveas, facilius ab animi pathematibus & aliis occasionibus mobiles, & diathesin spasmodicam suscipientes: recrementa copiosa colligunt, partim ob vitam sedentariam, partim ob transpirabilitatem respectivè minorem, (conf. *Higbmor. l. c. p. 83.*) calore pollent respectivè minùs forti, & quæ alia afferri possunt. An verò inter primaria collocandum, quod (ut ratiocinatur *Sylvius*,) ad melancholiam, seu moerorem & metum magis sint pronæ, ob virorum prædominium, cordatioribus judicandum relinquimus.

ÆTAS huc facit, inprimis viro matura, inter senilem & teneriorem media. Istam enim ob uterum (ut loquitur *Harv. l. c. pag. 351.*) retractum, flaccidum, vietum, pallidum, venis & sanguine carentem; hanc ob eundem compactum magis, & mole minorem, Massamque sanguineam magis illibatam; utramque ob mensum, seminis, adde & fermenti uterini defectum, minoremque humorum appulsum minùs affligit. Unde puellæ impuberes magis ferè communes cum pueris experiuntur morbos: grandioribus item fœminis (juxta *Roder. à Castro*,) seminis & mensum annos jam egressis,

ut septuagenariis, rarò suffocatio ex utero contingit; frequentius autem cessante mensium purgatione naturali 45. aut 50. ætatis anno vel cessat morbus, vel ingravescens interficit. Nec eæ tamen penitus abnuunt: ut enim duodecimo ætatis anno fluorem album, decimo fluxum mensium observavit Magn. D. D. *Vvedelius*, ita non obstat, quò minus etiam suffocatio hysterica extraordinariè accedere possit, corpore cum primis cacochymico, & dispositione hæreditariâ concurrente, ceu vetulis quoque cacochymicis nonnunquam, inprimis, quibus in juventute non ritè fluxerunt menses, aut quibus fluor albus diuturnus suppressus est, evenire scribit *Sennertus*.

Accusavimus ætatem *viro matutam*; sed & hæc suâ gaudet latitudine. Rariùs enim infestantur virgines, (inprimis quousque mensium beneficium extenditur,) quæ magis ferè redduntur hypochondriacæ & melancholicæ, vel mitius saltem afficiuntur: frequentius viduæ nobiles, præsertim in venerem procliviores, & steriles. Nec parcat puerperis, & iis, quæ lactarunt sæpius. Conf. *Highmor. l. c. p. 68. seqq.* Gravidæ verò ut plurimum melius habent, nec hæ tamen penitus exemptæ, inprimis si gestent fœmellas, ob cumulata tunc magis recrementa humida. Imò observatum est, virgines sanas, dum factæ sunt gravidæ, hysterica symptomata incurrisse. Vid. *Ettmüll. l. 1. p. 31.*

TEMPERAMENTA omnia aliquid conferunt: *sanguinem* quidem, inprimis in phlegmaticum desectens, quòd facile humorum stagnatio, ob copiam, & corruptio eidem accedat; *phlegmaticum* & *melancholicum*, quòd obstructionum sint feracia, (acor enim & pituita obstructionum parentes) minori calore, minori transpirabilitati conspicua, melancholico seorsim in nervosarum partium affectus proclivi; *atrabilarium*, quòd inordinationibus humorum ac spirituum, obstructionibus & nervorum itidem affectibus quadret, atque propagationi causæ morbificæ velificetur; *cholericum*, quòd stimulos fortiores, majoremque seminis *ὄργανον* inferat, iræ quoque facibus & efferationibus aliis aptissimum.

HABITUS corporis densior minori transpirabilitate stipatur, ex quo Massæ sanguineæ inquinamenta varia congeri, & ad uterum redundare possunt; vel positum jam malum exasperari solet; non minus, ac rarior textura ad miasma morbosum suscipiendum, vel latitans excitandum promptius facit.

Nec indicta abire debet **DISPOSITIO HÆREDITARIA**. Quandoquidem enim affectus noster radicans & habituatus sui tincturam ac ideam sanguini, sero & spiritibus imprimit, in natos etiam eam traduci posse in confesso est; maxime, quum omnium ferè morborum humoralium radicorum, hoc modo propagatorum, exempla apud autores prostant.

Ex *nonnaturalibus* **AER** intemperatus multum hystericis affert noxæ, *sive* fuerit humidior & densior, putredini obnoxium corpus reddens, & calori torporem concilians, *sive* rarior & calidior, miasma fermentificum in motum citans, & spiritus jamdum debiles magis infirmando hostilitati ejusdem favens, unde meminit *Highborus* æstatis, hypocaufti, balnei calore intensiori excitatum hoc malum; *sive* denique frigidior, poros corporis constipans, & nervoso generi inimicus; quod confirmat *Helmontius Tr. Asthma & Tussis* inscripto, monens, spirante boreâ etiam in hypocauftis asthma muliebri inductum fuisse.

Præterea solennes ejusdem mutationes, verno præcipue, hinc & autumnali tempore, latenti hosti producendo aptæ sunt, illo commotis, hoc ad statum acetosum deflectentibus magis humoribus. Ut hoc loco mittamus aërem, effluviis odoriferis scatentem, de quo inferius dicendi erit occasio.

CIBUS & POTUS quantitate, utroque extremo, qualitate, & utendi modo inconvenienti inimica evadunt, partim cruditates congerendo, & tonum ventriculi labefactando, redundante hinc in sanguinem & universum corpus vitio; partim exacuando fermentum peregrinum, lymphamque blandam absumendo; partim sulphur vitale deprimendo, &
uteri.

uteri partes nerveas irritando ; partim dispositionē putredinalem inferendo. Inspecie verò *dulcia* & *acida* hysteriis exosa. Illa, quatenus turbas, utpote fetmentescibilia, excitant, & symptomata consopita revocant & exasperant, unde quando cunque fermentum peregrinum uterum inquinat, vel vaporosa miasmata illum divexant, nihil quicquam fœminis æquè adversum est, ac dulcium usus, verba sunt elegantissima *D. D. VVedelii, Tr. de facult. med. p. 121. & Amœn. mat. med. p. 200.* Ut taceamus cœnosum & lutulentum inde reddi sanguinem. Hæc, quat. sanguinem magis figunt, & uterum irritant, quod tamen magis de acidis sulphure minùs fœtis intelligendum. Et ex his quoque non difficile est colligere, cur vinum hysteriis minùs conveniat, si sulphur ejus effrans, & acidum figens ac irritans examinaverimus.

Multum quoq; conferunt *MOTUS* & *QUIES*, moderationis leges excedentes; *ille*, quòd sopitum miasma exuscitet, spiritusq; ac serum alibile absumat; noxius etiam inprimis mox à pastu institutus, evaporatione chyli præcipitata, nec evolutis benè balsamicis suavibus particulis; *hec*, quòd obtundat calorem, & humorum stasim inferat. Quare delicatis, vitamque (ut cum *Harvæo* loquamur,) umbratilem & mollem degere adsuētis, non infrequens uteri strangulatus est.

Par ratio est *SOMNI* & *VIGILIARUM* excedentium. Somno nempe excedente spiritus vigorem suum amittunt, & prædominium humoribus excrementitiis cedit, ventilatione massæ sanguineæ non decenter promotâ. Vigiliæ verò nimix, occultum vitæ ac sanitatis venenum, fabri sunt cruditatum, & affectus hypochondriaci quæ si dixeris, præcipuum dixeris passionum hystericarum fomitem.

RETENTA excernenda quædam proximius concurrunt, & magni sunt momenti, retentio feminis, mensium & lochiorum; quædam remotius, ut alvi obstructio, urinæ, sudoris, hæmorrhoidum suppressio, quæ spiritus & humores conspurcant, ac satis malum exacerbare suo loco norunt; quo spectant etiam balnea & frictiones intermissæ &c. Idem de *excretis* retinendis

tinendis valet, exemplo mensium vel lochiorum nimis fluentium, & imprimis prægressi aliquoties abortus. Inde quippe spiritus & humores alibiles depauperantur, elaterque uteri debilitatur, quò minùs amoliendis à se noxiis par esse possit: præcipuè, quando (ut sæpissimè fit,) stimulus salinus simul exuperans, fibrisque uteri infixus, excentricitatem quandam humorum inducit; ut excretiones alias Archæi robur infringentes non memoremus.

ANIMI PATHEMATUM quoque in hysteriis maxima vis est, iræ cum primis & terroris. *Ira* enim omnia movet, spiritus efferat, humores fermentat, & uterum irritat, unde simul ac disposita eidem frena laxat, è vestigio symptomata hysterica ut plurimum se sistunt. In *terrore* verò, partim ob commotionem, partim ob recursum spirituum à circumferentiâ ad centrum, ipsamque sulphuris balsamici fixationem, malo itidem porta, quod ajunt, panditur. Pertinent huc cognata alia, ut timor, ipsumque gaudium nimium, teste *Highboro*, efferatos etiam suo modo, seu laxatos nimis spiritus supponens, unde & mortem aliquando intulisse ex relationibus constat, quamvis hoc casu aliquid terrifici & insoliti concurrisse censendum sit.

Causæ denique *præternaturales* magis vel minùs remotè huc faciunt, ut, præter dicta sub excretis & retentis, imprimis affectus hypochondriacus, morbi uteri varii, procidentia, imprimis frigore admissio, ulcera, fluor albus suppressus, menses depravati, & plura alia, in quibus, utpote faciliè, & magnam partem ex jam dictis eruendis, longius occupari non attinet.

CAPUT VI.

Differentias exhibens.

NON unâ facie spectandam se offert suffocatio hysterica, seu gradum & symptomata stipantia, seu causas, seu denique partes affectas attendamus.

Ratione gradus & symptomatum nunc levior est,
C leviter

leviter læsâ respiratione, cum anxietate, facilè recolligendis viribus; nunc *gravior*, cum majori respirationis difficultate, interceptione vocis, notabiliore pulsus imminutione, & insigni animalium quoque actionum læsione; nunc *gravissima*, respiratione ad sensum ablatâ, cum syncôpe, & refrigeratione corporis, ut ægræ examines quasi jaceant: singula tamen rursus cum latitudine. Adhæc symptomatum aliorum stipantium non una est ratio, nunc silentibus quasi, nunc largius vel parcius, magis vel minus prodentibus se iisdem, quod non de communibus saltim, sed & de magis insolitis verum est. Vid. *Horst. observ. lib. 5. obs. 40. 42. 43.*

Ratione *causarum* aliquando originem debet semini, aliquando sanguini menstruo, aliquando humoribus aliis in utero corruptis: in aliis item spontaneo & intrinseco motu prorumpit, in aliis externis causis variis provocata.

Ratione *subjeeti* omnis quidem fit ab utero, sed quoad diversas suas partes, modò enim materia morbifica in ovario, modò in tubis, modò in ipsâ uteri substantiâ colligitur ac sævit. Præterea diversæ etiam partes aliæ in consensum trahuntur, modò solidæ solum, insigni varietate, modò fluidæ simul & spirituosæ, quæ omnia ex sequenti capite magis clarebunt; ad quod jam accessum facimus.

CAPUT V.

Signa diagnostica & prognostica sistens.

Incogniti morbi fida non est curatio. Ne itaque Andabatarum more ignotum hostem oppugnare videamur, ejusdem & imminentis & præsentis indicia lustranda sunt.

Imminentem paroxysmum signant, (licet ejusdem insultus sæpè subitaneus sit,) lassitudo corporis perpetua, oscitatio, pandiculatio, actionum animalium torpor, crurum imbecillitas, pallor faciei, aspectus tristis, globi cujusdam
motus

motus in ventre, murmuratio & varii sonitus ex imis visceribus, (quos etiam quidam pro sonitu intus loquentis Dæmonis habent,) respiratio crebra & brevis, cordis palpitatio & tremor, aliquando durabilis satis, nunc citò rursus evanescens, pulsus imminutio, cibi fastidium & nausea, morsus oris ventriculi, dolor capitis, oculorum rubedo, tinnitus aurium & pulsationes, tristitiæ, modò conjunctim, modò seorsim visenda, insigni cum latitudine. Quædam enim præterea delirant, imò furunt, conserpentes collum quoque, & radentes fauces, quod vidit Magnif. D. D. *Vvedelius*, in virgine nubili, brachiorum item non raro crurumque motus convulsivi, ac distorsiones capitis, manumque stupendæ, gesticulationes miræ, fletus, vel utraque alternatim insequuntur, &c.

Præsentè jam eodem respiratio intercipitur, & fauces quasi constringuntur, ut suffocari videantur ægræ, sæpè etiam per gulam quiddam respirationem inhibens ascendere sentientes, motu ablato, & sensibus ipsi deficientibus in majori gradu. Imminuitur pulsus magis vel minus, sæpè vix perceptibilis, cum corporis refrigeratione. Clauduntur oculi, & ita quandoque contrahuntur, ut aperiri facile nequeant, (vid. *Roderic. à Castr.*) palpebræ frequenter dehiscen-tes oculi album ostendunt, dentes arctissimè cohærent, ac inter se colliduntur. Vid. *Sennert. Highmor.* & alii.

Nec causæ signa prætermittenda, cum magnum ad curationem afferant momentum. Arguitur verò malum à *semine* oriri corrupto, si menses ritè habeant, præcesserit Venus intermissa, imprimis in adscvetis, ac causæ, quæ semen augere vel corrumpere potuere, vita otiosa & voluptatibus dedita, victus lautus, ciborum facile corruptibilium usus, atque paroxysmo declinante femini similis humor è pudendis effluat. A *sanguine menstruo*, si, præsertim utentibus satis Venere menses supprimantur, aut non ritè fluant; quò spectant allata alia à *Roderico Castrensi*, mammarum turgentia, ob regurgitantem illuc sanguinem, sensus gravi-

tatis in corpore, hebetatio sensus, dolor oculorum, colli, femorum, & juxta renes, ruborque partium superiorum. Ab humoribus denique aliis excrementitis in utero collectis, si Veneri satis litetur, & menses benè habeant, inprimis foeminâ cacochymicâ, aut simul ex uteri aliquo vitio laborante.

Non minus affectus noster à cognatis probè distingui debet. Distinguitur autem *in genere*, si malè habentis uteri prostant documenta, & ægra liberetur per foetida admota naribus, & svaveolentia pudendis. Quò facit, quòd rarò suffocatio uteri oriatur, quam non aliquot ante invasionem diebus dolores uteri, aut alia incommoda processerint. Ex *Scip. Mercur. lib. obstetr. à Magnifico D. D. Welsch. edit.* Conf. & *Higbmor. l. c. p. 8. seq.* ubi disertè mala plurima extra paroxysmum affligentia enumerat. Distinguitur *in specie ab apoplexiâ* pulsus debilitate, faciei pallore, stertoris defectu, & actorum reminiscentiâ: (excitata enim hysterica, quid cum ipsis actum fuerit, ut plurimum norunt, contrà quàm fit in apoplexiâ, ut & dicendis affectibus reliquis.) A *syncope* modo invasionis minùs plerumque præcipiti, pulsu magis observabili, pallore faciei minori, & rubore ipso, teste *Riverio*, citra sudores frigidos, & duratione respectivè longiori. Ab *epilepsia* absentia motuum convulsivorum universalium, & spumæ ante os: (quanquam complicari posse hos affectus vel succedere Practicorum docet experientia. Conf. *Horst. observ. lib. c. p. 285.*) A *lethargo* absentia febris; à *catalepsi*, quod cataleptici eo, quo fuerant, positu maneant, & oculis apertis nec videant, nec audiant, hystericis corruentibus, & acclamationes plerumque percipientibus. A *verminatione* denique, quod verminantes dolores pungitivos in abdomine sentiant, & præ dolore se jactitent & contorqueant, suffocatis immotis jacentibus,

Cum item non rarò dubium occurrat, utrum *mortua* sit ægra nec ne? deficiente ad sensum pulsu & respiratione, variis id modis explorare jubent Autores, v. g. per plumam levissimâ, floccum

floccum lanæ carminatæ, speculum tersum, naribus admo-
ta, vel pelvim aut vitrum aquâ plenum pectori impositum,
quæ tamen ob tardissimè procedentem reîpirationem minùs
fida sunt. Certiora verò sunt sternutatoria, & referendum
huc *Heerii observ. 21.* experimentum, qui aciculâ prælongâ
inter pollicem pedis sub ungue adactâ in muliere ex lapsu
apoplecticâ, cum nullo modo vitæ signum extorqueri posset,
momento citiùs excitavit; ut sentire se ægræ indicio aliquo
prodant. *At* cum nec his absolutè fidendum sit, profundi-
ùs sæpè detentis spiritibus, consultò expectatur elapsum tridu-
um, ut foetor cadaverosus tunc in defunctis spirare occipiens,
dubium eximat.

Superest, ut *prognosis* quoque medico admodum glorio-
sam & proficuum, quicquid in contrarium afferat sagacissimus
aliàs per ignem Philosophus, paucis tradamus, cujus funda-
mentum in naturæ robore & symptomatum gravitate colla-
tis invicem consistit.

Atrocissimus est affectus, non adstantibus solùm, sed & cu-
ram gerenti medico terrorem incutiens non levem, & *molestis-
simus*, non *lethalis* tamen ut plurimum, nisi ab externis causis,
commissoque errore pertinaciùs foveatur, vehementiùsque
exacerbetur, vel syncope aut convulsiones graviores super-
venerint. Ceterum in aliis minus, in aliis majus offert peri-
culum. *Majus*, ubi partes plures ac nobiliores in consensum
trahuntur, gravioraque adsunt symptomata. *Majus* in gra-
vidis, ob abortus metum, (ut ut & hic insolitum sæpè robur se
exerat,) & puerperis, ob virium debilitatem. *Majus*, si re-
petat sæpius, inprimis spumâ ante os apparente, juxta *Sen-
nertum*, extremi naturæ conatûs indicio. *Minus*, si frigida
contingat mulieri, quàm si calidæ, teste *Roderico à Castro*.

Bona præterea sternutatio superveniens, elogio *Hippocra-
tis 5. aph. 35.* bona ut signum, & ut causa, quùm notet respecti-
vum Archéi robur, partem maligni miasmatis disiciat, ac præ-
vos humores, ob concurrentem abdominis versus inferiora
impulsum, ex utero evacuet.

Longitudo & brevitās, ut & paroxysmorum recursus, variat, pro materiæ copiâ & activitate, Archæi & massæ sanguineæ vigore, curationisquæ & diætæ conditione diversâ. Sic gravis uteri suffocationis semel tantum invadentis exemplum legi meretur apud *Horstium observ. libr. 5. obs. 42.* Sic quæ à semine corrupto fit, à conjugio mutationem accipit. Ut taceamus, quod jam supra ex *Roderico à Castro* citavimus, frequentius cessante mensium purgatione naturali, quadragesimo vel quinquagesimo ætatis anno, vel cessare morbum, vel ingravescentem interficere. In genere tamen chronicum magis hoc malum esse consuevit, maximè in principio neglectum.

Quod ad *modum eventus* attinet, terminatur ad salutem subito, miasmate partes afficiente ab Archæo, artis ope cum primis strenuè adjuto, subacto, quo facto intestina obmurmurant, oculi attolluntur, genæ rubore suffunduntur, actiones animales restituntur, corpus incalescit, ægræque suspiriis profundis emissis, fletu sæpè copioso accedente, ad se redeunt.

Terminatur modò *perfectè*, modò (quod frequentius, radicatâ præsertim cacochymiâ,) *imperfectè*. Nam plerumq; placato paroxysmo (verba sunt *Highmori*), de angore cordis, capitisque gravedine ægræ conqueruntur, languidæ corpore, viribusque destitutæ per insequentes dies aliquot decumbentes, uti etiam *Horstius* declinante invasione in scēminâ tormina abdominis, & irritum vomendi conatum notavit. Verbo: hystericæ pleræque semper, de quo querantur, habent.

Terminatur modò cum excretionē sensibili aliquâ, modò minus, v. g. effluente humore è locis muliebribus, vomitu, sputo copioso excreto, quo de experientiam *Caroli Pisonis* laudat *Rolf. epit. affect. partic. p. 358.*

Ad mortem verò terminatur suffocatione; vel resolutione spirituum, accedente syncope aut convulsionibus gravioribus.

Quoad tempus *eventus* modò citius à paroxysmo absolvuntur

23.

vuntur ægræ, modò tardiùs, ad aliquot horas, imò dies, (ceus observationes fidem faciunt,) protracto eodem.

CAPUT. VI.

Indicationes therapeuticas decenter eruens.

QUod acus magnetica nautis, id medicis medendi methodus est, sine quâ generosa etiam remedia non solùm non juvant, sed & venena evadunt sæpe numero; quæque ab empirico dogmaticum medicum discernit. Subnititur verò eadem tribus indicationibus, curatoriâ, præservatoriâ, & vitali.

Curatoria in nostro affectu paroxysmum ipsum respicit, ut nempe Archæus sui juris reddatur, materia morbifica partibus communicata dissipetur ac infringatur, & partes spasmodicè affectæ demulceantur.

Præservatoria partim causæ contraria est, fermentum acre, austerum, biliosum corrigens & tollens, temperando, invertendo, figendo, dissipando, atque decenter evacuando, fomitibus simul variis extirpandis intenta; partim symptomatibus aliis urgentibus occurrit.

Vitalis Archæi robori invigilat, ne morbo vel emergentibus symptomatibus attritus succumbat; uterique tonum conservat, vel labefactatum instaurat.

CAPUT VII.

Curationem in paroxysmo tradens.

INDICATIONIBUS his ut debite satisfiat, adeundi sunt artis medicæ fontes ordinarii, *Chirurgicus, Pharmaceuticus & dieteticus*, indeque præsidiorum materiæ hauriendæ. Distinctius verò procedemus, si teorim, quæ in paroxysmo, & quæ extra eundem conveniant, tradiderimus.

In

In *paroxysmo* itaque chirurgiam consulentibus se commendant *frictiones* crurum & pedum, & imprimis plantarum pedum cum excutiâ (cujus loco alii sal cum aceto adhibent,) factæ, vellicationes, tum alia, tum pilorum pubis, à quibus facile ad se redire suffocatas scribit *Etmüllerus l. c. p. 33.* modò citra honestatis detrimentum id fieri possit; *ligaturæ* item dolorificæ artuum, sed cautè administrandæ, ne circulum sanguinis inhibendo necrosin inducant, quod in rustico aliquando factum vidit laudatus sæpiùs *Dn. D. VVedelius*: quæ revulsionem præstant, & ægræ excitandæ quadrant. Spectant huc *ligaturæ* abdominis, fermenti maligni & flatuum ad superiora progressum impediētes, cui fini nonnulli eligunt cingulum ex corio humano, vel cervino, exiguâ vel nullâ differentiâ. Ubi tamen notabile est, *ligaturas* has convenire, si magis infletur abdomen, *lipothymiâ* non complicatâ; si enim hæc adsit vel accedat, tantùm abest, ut locum habeant, ut potius ipsæ vestes solvendæ sint, pro aëris admissione liberiori.

Laudantur quoque *cucurbitulæ*, tam humidæ, quàm siccæ, pro re natâ, applicatæ pectini vel extremis, revulsionis itidem gratia, neutiquam autem partibus suprâ umbilicum positis, cum hoc pacto in sanis ipsis respirationem difficilem reddant.

Vesicatoria item irritatione dolorificâ Archæum officii sui admonent, & materiam peccantem educunt, nuchæ, brachiis, aut suris applicata, formâ emplastri, quæ commodissima est, vel eo nomine, quod sic definitum spatium meliùs obtineri possit, impastatis cantharidibus ad ʒj. 3ß. vel quantum subigi potest, cum emplastro aliquo, vel cum corpore emplastico, ut terebinthinâ Cypriâ, ad imitationem *Dn. D. Præsidis*, Patroni & Promotoris studiorum nostrorum perpetuo obsequii cultu prosequendi; discissas hinc vesiculas pro lubitu emplastro refrigerante sextuplo circiter vesicatorii emplastri roborato, vel modo alio apertas servando.

Venesectio denique ipsa, si manifesta plethoræ, sanguinisque

nisque stagnantis indicia adfuerint, cum pulsu forti, certo-
que de viribus testimonio, non contemnendam opem nobis
pollicetur.

Auxiliatrices manus Chirurgiæ jungit *Pharmacia*, mul-
ta generosa excitantia, roborantia, dissipantia, invertentia,
interna, externa suppeditans affatim, decenter in usum vo-
canda. *Naribus* nimirum, & pro re natâ bregmati quoque
ac temporibus cum successu admoventur *volatilia*, salina, sul-
phurea, & media, (modò talia non sint, quæ materiam mor-
bificam discutere nesciunt, sed majorem potius rarefactionem
eidem conciliant, ut *svaveolentia*, in specie *moschata*, *am-
brata zibethina*, quæ tamen etiam cum *castoreo* & *graveolen-
tibus* aliis maritata locum habent,) qualia sunt tùm simplicia,
ut *castoreum*, *asa fætida*; tùm è selectioris chimix penu desum-
pta, ut *spir. sal. ammoniac.* ☐ *nosus*, *vinosus*, & præ aliis *oleosus*,
cum oleis destillatis penetrantioribus & specificis, v. g. cum
oleo destillato *castorei*, *succini*, *rutæ*, *anthos*, *salviæ*, *caryophyl-
lorum*, *cinamomi*, *apoplectico*, ☒ *ri rectificato* &c. paratus, es-
sent. *as. fæet. simpl.* ☿ *volat. castor. volat. balsam. hysteri.* D. D.
Wed. ex *balsam. apoplect.* & *ol. C. C. fætido*, (Vid. *Schröck.
Tr. de mosch. p. 192.*) ▽ *apoplect. mulierum*, seu cum essentiâ
castorei mixta, *acetum florum lavendule*, *spir. viridis æris*, pene-
trantissimus. Ut taceamus *suffitum* ex *verrucis equorum* pedi-
bus adnascentibus, quem ceu arcanum dilaudat *Rod. à Ca-
stro*, *Riverius*, & alii, ex rasurâ *succini*, *cornu hirci*, & alia fœ-
tida, vel ideò notanda, quòd paroxysmo ingruente non semper
ad manus esse medicus possit. Ubi tamen observandum, (1) si e-
pileptica fuerit ægra, vel debiliori ob alias causas capite, fœ-
tida fortiora omittenda esse, (quò etiam spectat sulphuris ac-
censi fumus,) ne spiritus in elasticum & in ordinatum motum a-
digant. (2) probè idiosyncrasiam attendendam esse, cum
quædam fœtidis lædantur, juventur *svaveolentibus*, quale
exemplum legi meretur ap. *Horst. Observ. 24 lib. 5. 285.* adscri-
bendo effectum haud dubiè teneritati spirituum & nervosi gene-
ris, atque miasmatis morbofi fixitati majori.

Excepimus *suaveolentia* in præcedentibus : ea verò insignem nihilominus habent usum subitus administrata, cavendo, ne nares odor feriat. Ita quippe uterum & nervos insigniter demulcent, promptius dissipant, nec spiritus adeo turbant. Instar omnium unum nobis sit *balsamum apoplecticum D. D. Wedelii*, partibus muliebribus illinendum, reliqua enim fusiùs ab autoribus proposita inde peti possunt.

Succenturiantur his commodè malo graviore *clysteres*, revellendi, dissipandi & demulcendi fine, ex emollientibus, nervinis, discutientibus, uterinis, & stimulantibus, v. g. ex *rad. alb. lil. alb. malv. bryon. pæon. herb. chamomill. meliss. serpill. rut. pol. mont. flor. chamom. Rom. cheir. lupuli, summit. artemis. aneth. sem. carminat. fœni Græci, croc. metall. pur.* (pro re natâ ad grana pauca in petiâ ligato,) *ol. cheir. rutac. mell. anthosar. elect. diacathol. nitr. anod. felle tauri* ipso exsiccato, *vitell. ov. concinnati*. Item loco horum, vel his officium non facientibus, *suppositoria*, acriora præcipuè, v. g. ex *spec. hier. pier. Sal. gemm. troch. alband &c.* cum melle efformata.

Strenuè non minùs se gerunt *sternutatoria*, v. g. ex *rad. belleb. alb. castor. præp. flor. lil. convall. &c.*, quæ etiam nisi operentur, de facultate emortuâ ferè suspicionem movent.

Tacemus *clysteres uterinos* in conjugatis nonnunquam locum habentes.

Et externis istis primaria ferè demandatur provincia, quando constrictæ fauces internorum specificorum assumptio-
ni obstant, quæ contrario statu, non minùs ac imminente paroxysmo, insignissima sunt. Ex his, latiùs infra enumerandis, ut quædam nominemus, sunt : *▽ apoplectica, ▽ hysterica, Myns. Dörnerell. ▽ apoplectica acida*, (sæpè enim temporatæ aquæ & acidulæ magis profunt, quàm spirituosæ) *elixir uterinum Rölff. VWed.* per se, vel cum essent, *asa foetide*, & refractâ essentia anodyne dosi, *pulv. absorbens hystericus hujusdem*, qui promptissime morem gerere symptomata hysterica ex

Opio

epiol. p. 114. constat, quamvis *liquida spirituosæ* etiam in con-
strictione faucium non sint de nihilo ori infusa, quandoqui-
dem *ava. supradicta* sua & sic laboranti Archæo succurrunt.

Imò & *moscata* interno usu (modò ad nares odor non
pertingat,) à multis non absurdè celebrantur, quòd sic prom-
ptius dissipent. Cùm verò in rebus dubiis tutius sit eligendum,
præstat vel illis eadem propinare, quæ *svaveolentia* ferunt,
vel saltem aliis, nominatim castorinis, jungere.

Vinum non convenire jam supra innuimus. Licet e-
nim *Hippocrates, Sennertus*, aliique in paroxysmo pro viribus
reficiendis infundi jubeant vini paucillum, *omittendum* ta-
men potius, cùm activitati causæ morbificæ velificetur, & præ-
sentiora ac tutiora resectiva *Chimia* exhibeat; Unde & *Va-*
randeus citante *Horstio cent. probl. dec. 9. quest. 4.* hystericas
à vini potu in paroxysmo communiter malè habere scribit:
nisi forsan extraordinariè, viribus summè collapsis, compli-
catâ syncope, vel instante morte, omnibus aliis jam frustra
tentatis, vel probatoribus remediis non præsentibus, con-
cedere velimus, ob vim confortandi insignem, quam egre-
gio exemplo *Heer. obs. 5. p. 67.* comprobat. Quin *tutior* ejus
usus extra paroxysmum videtur, ad roborandos spiritus, &
calorem totius, ac cum primis ventriculi, nec non crudita-
tes & putrilaginem corrigendam, sed admodum moderatus,
nec in malo graviore & solenniori: vini item non admodum
generosi, sed quod promptiorem acidi grossioris separatio-
nem in primis viis admittit, minusque humores efferat, nec
admodum tenuis. Neque incongruum fuerit, si ad id fera-
tur ægra, *medicatum* reddere, saltem euporisto modo, rad.
Zedoar. vel aliud præstantius uterinum indendo.

Vomitória Et mullerus l. c. p. 35. in extremo casu, ægris
mortuarum instar jacentibus, ne omni auxilio destitutæ vi-
deantur, admittit, quæ tamen nec satis tuta, nec commoda
satis esse consensimus. Non satis commoda, quia sæpenume-
ro assumi nequeunt ob constrictas fauces; non tuta satis, ob
dejectas vires, unde vel non omninò operabuntur, vel si ope-

rentur, facile alterum extremum incurri poterit. Si ullibi, sanè & hic cautissimè agat medicus oportet, ne calumnian- di materiam suppeditet, neve, quod imperatoribus belli- cis turpiter objicitur: *non putâram*; ipsius famæ quoque de- trimentum non leve afferat.

CAPVT VIII.

Curationem extra paroxysmum & diætam subjungens.

UT verò non sufficit acie vicisse hostem; sed profe- quendus hic est, & enervandus; sic idem hoc loco valet. Non sufficit Archéum liberaffe, & ægram sibi redditam, sed enervandum porrò & annihilandum fermentum morbosum.

E fonte *Chirurgico* proin *Venæsectio* non negligenda, obstructis mensibus, in pede instituenda vel aliàs plethoræ in- diciis se prodentibus, seu plethora sit reverà talis, seu ex con- suetudine, exemplo illarum, quæ phlebotomiis annuis ad- svetæ sunt. Par ratio est *scarificationis*, cum vel sine cucurbi- tulis, plethorâ quoad vires conspicuâ; & Venæsectionis suc- cedanearum *hirudinum*, quæ venis hæmorrhoidalibus, in specie prægressâ hæmorrhoidum suppressione, pone aures aut in cervice, pro indicantium modulo, in aquâ limpidâ prius asservatæ, (ut plus attrahant, minus noceant,) positâ indica- tione, cum fructu applicantur. *Moderanda* verò sanguinis e- mittendi quantitas pro subjecti & virium ratione. Unde *VWillisius* l. c. p. 543. monet, in corporibus obstructionibus mo- lestatis & minùs calidis sanguinem mittendum esse parciùs & rariùs, & tantum in locis infra uterum confitis.

Nec absolum fuerit, finito paroxysmo, in minimo ad- huc consistente miasmate fermentifico, *partim* cucurbitulis *siccis* hypogastrio applicatis, (cavendo ne diutiùs relictæ eo lo- co præternaturalem humorum collectionem post se trahant,) diffi-

dissipare residuum in utero ; *partim* frictionibus calidis toto corpore institutis transpirationi & eventationi sanguinis meliori velificari.

Fonticuli præterea , unanimi quasi practicorum calculo comprobantur , in malo chronico ac rebelli usus insignissimi , quat. ichorescentem lympham & pravos humores alios ab utero & Massâ sanguineâ divertunt ac evacuant. Conf. *Horst. obs. lib. 5. p. 285. Roder. à Castr. VVills. l. c. p. 544.*

Conveniunt tamen magis, (1) quando morbus ab humoribus vitiosis ad uterum detrufis originem ducit , & à cacochymia foveatur , quandoquidem à mensium suppressione , vel feminis retentione inducta aliis ut plurimum cedit. Et in his verò casibus locum habere possunt , diutiùs protracto affectu , vel vitiata , hâc occasione magis corporis œconomiâ. (2) in brachio , ad majorem revulsionem , hinc & femoribus ac suris in parte domesticâ vel sylvestri , ubiq; in muscutorum interstitiis.

Ex fonte *Pharmaceutico* primùm offeruntur *purgantia* , quæ κατω exturbant vitiosam saburram in primis viis stabulantem , & cacochymiam deplent , sed illa *leniora* , ne fortioribus vires dejiciamus in motum magis citemus elasticum miasma , & sero alibili nimis absumpto affectum contumaciorem reddamus in primis habituato malo ; unde & lenientia sub his complectemur. *Conveniunt* eo nomine *aloetica* , putredini simul resistentia & *emmenagoga* , *Ærea sennata* , *rhabarbarina* , & mitiora alia , *extract. laxat. D. D. VVed. panchymag. Croll. agaric. rhabarb. pil. ex extract. panchymag. & croco* *Æ aperitivo* , refractâ dosi , concinnatæ , *marocostine cum castoreo* & *Æte reformata* , (insigni stratagemate , ad alterandi simul specificè intentionem exequendam ,) *Ærea* *Æles D. D. VVed.* plurimis scopis per quàm aptissimæ , *Ærea Quercet. Schröd. Bont. splenetica Sylv. pulv. laxativ. vegetab. spec. diasenna* , infusa purgantia , ex *agaric. mechoacan. alb. sen. rhabarb. &c.* additis refractè aperientibus & specificis , in specie *rad. bryonia* , ad successivè evacuandum , & novum characterem lymphæ imprimendum.

dum hic laudatissima. Ut non repetamus ex superioribus clysteres, in obstructione alvi officium facientes. Sin digestiva præmittere ex usu visum fuerit, humoribus minùs sequacibus, tria digestiva communia Chemicorum, *cremor seu crystalli* Sri , Srus Olatus & *Mixtura simplex* sufficient, vitandis Galenicorum sirupis.

Succedunt *emetica*, heroica remedia, sicubi vecte quasi morbus expellendus, in nostro quoque affectu propinanda, nisi quid obstat, ut procidentia uteri, &c. sed minori dosi, ut virium & ventriculi ratio habeatur. Profunt nimirum tum *per se*, quat. cruditates è ventriculo everrunt, & peccantes humores è vicinis partibus, unde, præsertim in picâ aut malaciâ affectis, in quibus ingens phlegmatis viscosi saburra ventriculi plicis ac tunicis infarcta aliorum medicaminum virtutes inhibet, ab emetico semper ordiendum esse præcipit *VVillsius l. c. p. 543.* tum *per accidens*, quatenus in vomitu deprimitur abdomen, unde non tantum sanguis ad inferius clima invitatur magis, in mensium suppressione, sed & uterus ad expellenda noxia animatur. Ex diffusâ verò plurimorum farragine tria nominabimus: Srum emeticum , *sal Oli* satis depuratum, & *radicem asari*, seligenda pro fovearum causarum conditione. Srus emeticus enim, licet polychrestus sit, variis formulis quadrans, magis tamen debetur *bili*, *sal Oli* magis *pituita*, quam summè fundit, & ventriculo roborando, *asarum* humorum *austeritati*, ob volatilitatem aromaticam, reliquis nihilominus itidem casibus, imprimis quoad pituitam, operam locans notabilem.

Sequuntur *diaphoretica* & *bezoardica*, meritò ab *Higbmo* celebrata. Dispellunt enim per poros cutis, quod Massam sanguineam malè habet, humores viscidos, lentos, obstruentes attenuant, invertente simul virtute conspicua, & principia vitalia tutantur. Hinc alterantium etiam magnam partem absolvunt, volatilia, fixa & media. Exemplo sint *spir. C. C. Mixtur. bezoard. VVed. liquor C. C. succinatus, spir. viper. ebór. Sri, theriacalis camphoratus, Mixtura simplex, Ra bezoard.*

Bezoard. Rolf. Michaël. VVed. simplex, myrrhatā, & volatilis, bezoard. mineral. Ō diaph. C. C. phil. Œ nat. & Ōij, pulv. bezoard. VVed. uterque, theriac. mithridat. elect. diascord. Fracast. Licet enim dulcia in hyſtericis locum non habeant, fermentata tamen, ut in his electuariis, tutiſſima ſunt.

Nec poſtponenda *diuretica*, quæ mirificè uterum mundant, & inquinamenta ſanguinis ac ſeri reſpectivè fixiora per ſam educunt, ſulphurea, ſalina & alcalina, nominatim *ſuccinata*, genuina ichoreſcentis ſeri antidotus, variè præparata, *Ra* *ſri*, *Ōij*, ~ *ſri*, *arcan.* *ſri ſimpl.* & *ſle*, *lap.* & *prep.* ~ *nitri*, *nitri dulcis.* Acida enim ſulphurea tantum abeſt, ut uterum lædant, ut potiùs eidem ſint amica, incidentia & putredinem ſimul corrigentia, unde ipſa *Ra aperitiva Mæbii* huc facit.

Eſt & ſuus locus *errhinis* & *maſticatoriis* roborantibus. *Parmica* quoque, dum compreſſionem abdominis verſus inferiora inferunt, eundem cum vomitoriis cenſum ſubeunt, modò ſimul ſint roborantia, & caveatur, ne tenerioribus ſpiritibus motus inordinatus concilietur, & in epilepſiam ægra præcipitetur.

Ordo jam efflagitat, ut progrediamur ad *alterantia*, quæ diſpeſcemus in generalia & ſpecifica: *generalia* vocando, quæ generatim ſanguinem & ſerum, cauſasque remotas; *ſpecifica*, quæ uterum ipſum, & humores corruptos in eodem ſpecialim reſpiciunt, cum latitudine tamen, ita, ut generalia etiam diverſo reſpectu ſpecificis annumerari mereantur, & vice verſa.

Generalia ſunt aperientia, (quo nomine comprehendimus reſolventia, attenuantia, abſorbentia & præcipitantia,) quæ in obſtructione menſium omne ferè abſolvunt punctum, & optima cum purgantibus ſunt cacoehymię remedia. Celebranda hinc præter alia plura *ſrea*, *Ōata*, & præ omnibus *ſlia*, univerſalis quaſi affectuum infimi ventris panacea, & morborum rebellium rhizotomus, quippe quæ humorum fixitatem, acrimoniam & ichoreſcentiam, edulcando ac refrẽ-

nando

nando tollunt, tonumque viscerum respiciunt, varii generis, variis scopis prudenter accommodanda, v.g. *croc.* ♂ *Aratus*, ♂ *latus*, cum salibus, *emmenagogus*, *pulv. cachect.* ♀ *gnus major* & *minor Wed. cachect.* ♀ *reus ejusd.* Rā ♂ *cydoniata*, ♀ *rea*, cum *arcano* ♀ *ri*, concentrata vel diffusior, *balsamica*, *solaris*, cum vel sine *arcano* ♀ *ri*, essent. ♂ *antiscorbutica*, ♂ *li* ♂ *Ludovici*, tūm aliās probatissima, tūm in sterilitate etiam magni usus, *mixtura* ♂ *antiscorbutica*, *pulv. absorbens*, multis nominibus insignissimus. Pertinent huc *infusa aperitiva uterina*, ♂ *te* cum sua clavi ♀ *ro* vel saccharo (quod tam exiguā quantitate non timendum,) addito roboranda. Item *acidule* atque *thermæ*, ad opprobrium medicorum in desperatis morbis laudatæ; *illæ* in ficcioribus & calidioribus; *hæ* in humidioribus & frigidioribus magis convenientes, supposito virium robore, & viscerum, in specie pulmonum, integritate, atque ventriculi ratione habitā. Exprimit alioquin has (ut obiter addamus) etiam medicina acidulas quidem Rā ♂ *solari*, spiritu ♂ *tis*, vel clyffo ♂ *ij sulphurato*, cum sufficiente quantitate aquæ diffusis, thermas balneis ex nervinis, uterinis & mineralibus concinnatis, ut & pro usu interno alcalibus, satis commodè, sæpè imò majori fructu, nisi usum medico-politicum respicias, quem elegantissimè delineat D. D. *Wedelius, Amæn. Mat. Med. p. 280. seq.*

*Specificæ humorum in utero stasin, putrilaginem & acrimoniam corrigunt, fibrasque nerveas ejusdem & glandulas solantur. Illud præstant dissipantia, volatilia, carminativa, & sale volatili oleoso pollentia alia, item sulphurea, sulphureo-salina & terrea; hoc sulphure, seu fixo, seu balsamico conspicua; quorum materia cum aliunde largo fœnore peti possit, brevitatibus gratiā h. l. saltem occupabimur in recensendis quibusdam præparatis & compositis, à quibus singulare auxilium sperare licet. Talia sunt *spir. Sal. ammoniac.* ☐ *nosus*, *Castorinus*, & oleis specificis aliis imprægnatus, *spir. zedoar. lil. convall. melliss. succin. liquor* & *lac cephalicum Wed.*, *aqua regina Hungariae*, *hysterica Myns.*, *vita mulierum*, *apoplectica mulierum*, ess. nt. *succin.**

succin. simpl. balsamica, & oleosa, quod & de essentia *myrrhæ* valet, essent. *asæ fetid. simpl. & volat. carminativ. Wed.* inprimis cum essentia *castorei* & *anodynâ* (opiata enim etiam optima sunt, teste D. D. *Wedelio Opiol. p. 127. seq.*) remixta, *elixir uterinum VWed.* in quàmplurimis uteri affectibus non satis laudandum, seu extemporaneum, simplici mixtione ex essent. *castorei succini*, *myrrhæ* & *camphorâ* consurgens, seu specierum uterinarum simultaneâ extractione paratum, quod describitur in *Amoen. Mat. Med. p. 198.* Item *elixir proprietatis simplex, Ale aromaticum, volatile*, (aloëtica enim insigniter abstergunt & mundificant,) nec non *fecula bryonia*, subtilitate & gratiâ commendabilis, (quam tamen *Alibus* roborandam esse monet *B Ludovici in Pharmac. p. 395.*) *Bryonia* nempe partibus uterinis in vitio lymphæ acrimoniam irritativam concipientis dicata est, unde ab ejus infuso semel in hebdomade sub lecti ingressum sumpto hystericam à longo tempore perfectè restitutam meminit *Matthiolus*.

Notabile insuper est suprâ memorati *castorei* usum internum *Zwölferum in Pharmacop. Reg. p. 65.* in hystericis impugnare, cum tamen nihil magis congruum esse eodem (si quarundam idiosyncrasiam exceperis,) ratio & experientia, quam frustra pro se allegat, evidentissimè ostendat. Est enim uteri anima, & nervorum solatium, ob sal volatile temperatum, & sulphur suave, ut non immeritò, sive pulveris, seu olei, spiritus, essentia, extracti formâ propinetur, inter dissipantia uterina primaria collocandum sit.

Ex minerali regno seorsim, præter jam dicta *Alia*, cum primis essentiam *Oli Stis Ludovici, tantia, & ammoniacalia*, in morbi exterminium varia alia collineant, nominatim *cinnabaris*, remedium laudes supergressum, & tantum non ad panaceæ fastigium evectum, quæ ratione sulphuris puri, temperati, lucidi, spiritus serenat, partes uteri nerveas demulcet, & acres humores temperat, edulcat, invertit, annihilat ratione ξij fermentum ichorefcens fundit, & humorum stasi adversatur: ratione totius mixturæ humores biliosos, acidos, ponticos corri-

git. Conf. *Aman. Mat. Med. VVed. p. 124. 206. seq.* In usum vērō vocari potest tūm *cinnabaris* ♂ij, & artificialis varia; tūm potissimūm *nativa*, seu simplex purior, seu per elutriationem præparata, (quem præparandi modum *Ludovici* eligit *l. c. p. 282.* lapidosæ præcipuè congruum,) seu sublimata, selectu instituto pro circumstantiarum ratione. Ita v. g. *sublimata* insignior est, ubi magis demulcendum, minùs fundendum, ob sulphur purius & exaltatum, partesq̃ ☿iales magis fixatas; *sibi relicta*, ubi magis fundendum & præcipitandum, ob ☿ium magis sui juris existentem, & partium terrearum largius connubium, ☿licis quoque simul immixtis, quas separari posse ex ☿ sublimatæ *D D. VVedelius in Pharmac. Acroam. p. 180. 327.* docet. Ceterum, utut etiam per se adhibita sit innoxia & utilissima, consultiùs tamen datur cum aliis, ad moderandam gravitatem, exemplo *pulveris absorbentis*, ac *specifici cephalici*, quæ instar omnium esse possunt, additione castorei præp. aliorumque specificorum faciliè varianda & roboranda.

Nec debitâ laude defraudanda ☿lia, ut *bezoardicum* ☿le, *antibecticum Poterii*, (quorum illud in nostro affectu præ hoc magis frequentatur,) *sal* ☿is dulce, ex ☿ bezoard. ☿lis elixiviatum, vel *oleum* ☿is p. d. species item *dia-☿is Myns.* quas summe dilaudat autor, ex quibus tamen consultiùs *sal corallorum*, & *perlarum* excluditur, ob corrosivitatem, & observatas ab eorum usu noxas, substituendo pro lubitu præparata corallia & perlas, vel horum magisteria. Gaudent enim sulphure blando, temperato, unde humores acres peccantes absorbent & domant, utrumque roborant. Non minùs ac ipsa ☿rea huc referenda, ☿is potissimūm, hinc & ☿ correctionem passa, (aliàs quippe ventriculo inimica,) exemplo bezoardici ☿rei, ex ☿io, ☿re, & ☿re, ac ☿æ ☿æ cœruleæ.

Tacemus *refrigerantia*, semen imminuendum respicientia, & *specialia emmenagoga*, ubi indicantur, necessaria; specialibus item emergentibus symptomatibus debita.

Complementum his addunt *topica* roborantia & dissipantia ut appensa *corallia rubra*, de quibus notabile hoc affert *Helmontius*

eius Tr. de conceptis inscripto, quod palleſcant geſtata in hyhericis, & cum mulieris ſanitate ruborem recipiant, appenſum *ſuccinum &c. caſtoreum, aſa fœtida*, & ex his parata, *balsamum hyſtericum, ſpir. ſal. ammoniaci* oleoſus, ſubinde naribus admota, & (quod de poſterioribus valet,) bregmati quoque ac temporibus adhibita; *balnea* ex abſtergentibus & roborantibus, *linimenta* item ex oleo *ſtri fœtido*, oleo *polychreſto VVed.* *balsamo puerperarum Zobelii*, &c. cum vel ſine ſacculis paregoricis, minoris aut majoris apparatus, & *emplaſtra hyſterica*, v. g. *emplaſtrum de galbano, de baccis lauri*, aliaque, umbilico & hypogaſtrio debita.

Tandem, ne expectatus eventus medicum fruſtretur, ex ægri parte *dieta* conveniens requiritur, in quâ aſſignandâ breviores erimus, quòd ex rerum nonnaturalium conſideratione ſuprà propoſitâ eadem facilè clareat. In *vitali aër* ſit minùs ventofus, ſiccior, in caliditate & frigiditate, non minùs ac raritate & denſitate temperatus; in *naturali cibi* boni ſucci, *potus* tenuior, (ceu & in genere, ſi copia ſeminis morbum invitaverit, victus tenuis eligendus,) vitatis flatulentis, fermentificis, dulcibus, acidis, &c; in *animali* motu leni torpor corporis excutiat, ſomnus & vigiliæ naturæ leges ne transgrediantur, evacuationes naturales respondeant, in ſpecie alvus ſit aperta, vel ſi reſiſtet, per clyſteres, vel lenientia alia officii ſui moneatur, & animi pathemata, in ſpecie ira & terror, omni modo vitentur. In coelibatu viventibus conjugium, ſiquidem id inire liceat, lætam malo ſuperaddet cataſtrophem, ſive à ſemine reſento ortum agnoſcat, quo caſu certius remedium non datur; ſeu à menſtruo ſanguine, vel collectis in utero recrementis. Mira enim inde ſanguinis & ſpirituum contingit immutatio, evacuationes ſuppreſſæ redeunt, & uteri Archéo ad amoliendum à ſe noxium porta panditur.

DEO CONSERVATORI
GLORIA!

*WAXMANNE, Aonidum germane ac
artis alumne,
quæ matris rerum mystica sola te-
net.*

*Singula scrutatus morbis nunc ponito freta;
fœcundum ingenium præmia justa manent.*

*Affectus, honoris & gratulationis
ergo scribeb.*

Georgius VVolfgangus VVedelius.

Strangulat ex utero fœmellas morbus acerbus;
strangulat at morbum WAXMANNUS in arte
peritus.

*Inde locò sosti Doctoris Hygeia tiaram
præparat, ac Medico spondet Venus ipsa corollam!*

*Nobilis. Domino Doctorando
præxin simul felicissimam adprecatus
pos.*

P R Æ S E S.

LECTORI BENEVOLO S. P. D.

Dignissimi Medicinæ Doctorandi
SIGISMUNDI VVAXMANNI, Leutschovienfis Hungari.

Lucem hic vidit Leutichoviz Hungarorum, A. S. R. M DCLXV. d. ²² Februar. Patre SIGISMUNDO WAKMANNO, & vive ibidem honorato ac negotiatore p. m. Matre EVA, Viri Plurimum Reverendi, JOHANNIS SER-
PILII, Ecclesie Keyfmarensis in superiori Hungaria Paforis primarii p. m. filia, quæ adhuc in vivis est. Commisus hinc Scholæ patriz, & hinc privatæ Viri Plurimum Reverendi, MATTHIÆ RATHGERII, hodie Ecclesie Gün-
zenfis inferiori Hungariæ Paforis, & Pereximii JOHANNIS FRANGL-POLFEA Parentum sualū concessit, ut per quadriennium, præzentiū Viri Clarissimis, DANIELI SINAPIO, t. t. Rectorē, & JOHANN-
MAIERO, s. t. Conrectore, studiis humanioribus operam dedit, Philosphiz quoque delicias primis, quod ajunt, labris degulatis. Ut autem magis firmaretur animus, Wratislavia insuper salutanda erat, ibidemque Virorum Præ-
clarissimorum, ELIE THOMÆ, Gymnasii Elisabethani Rectoris, cæterarumque Scholarum Inspectoris p. m. MARTINI HAYCKII, Prorectoris, Professoris & Bibliothecarii ibidem, & CHRISTIANI GRYPHII, t. t. Professoris
ibidem, nunc Gymnasii Mario-Magdalenzii Rectoris, præcepta insinigi cum fructu haurienda. Tandem studio medico animum appllaturus, convenientiore scopo hoc fueritissimum Salanum judicavit, unde ductus hujus famæ, & consilio
Viri Plurimum Reverendi, AUGUSTINI SERPILII, Ecclesie Paforis hujusmodi, Anno M DC LXXXIV. Hic receptus d. 25. April. inter cives Academicos, cum optimè nolet, quantum medicina Philosphia conferat, adiit Viri Excellentissimos, CASPARUM POSHERUM, scientiæ naturalis Prof. Publ. in com-
mendum Physicæ Hippocrateæ Horstii solidè commentantem, & JOH. ANDR. SCHMIDMUM, Logicam novè antiquam, metaphysicam, & universam Mathesin succinctè tradentem, nec non circas naturales curiosiora non magis
vim utilia experimenta influentem. Ceterum in medicis genuinis artis Doctores lectus, Facultatis Medicæ incluta & celeberrima membra, interfuit D. RUDOLPH WILHELMI KRAUSII prælectionibus publicis, cum Chirico-Præ-
tatis, tum cives ventriculi structuram, usum, morbos horumque curationem indefectè occupatis. D. AUGUSTINI HERMICI FASCHII individuis etiam comes fuit in prælectionibus publicis in Microchrethone Hornianam, demon-
strationibus Botanicis & excursionibus, prælectionibus & demonstrationibus publicis & privatæ Anatomico-Chirurgici, intrinsecus fœcus cadaveribus humanis, & brutorum. Me quoque summo studio audivit, seu fundamenta theoricæ
adentem, seu in universo artis ambitu explicando occupatum, ad cognitionem, præparationem, combinationem medicamentorum, ad praxin itidem manuductus. Nec publica defuit specimina eruditioris, cum & opponendo & re-
spondendo se exercuerit strenuè, & Disp. IX. Physiologicæ Reformate non sine laude deferendit publicè. Quare emensis isthmicis, nuper laborum horum primam ambiens modestè expetere à Collegio nostro in numerum Candidatorum
typi. Facto hoc ex voto respondit in consuetis examibus, profectibus genuinis & moribus inculpatis conspicuis. Cuiusque in complementum horum Disputationem laudatam Inauguralem, sub Præsidio FASCHIANO, ad diem
Kl. Decembr. habiturus sit, ad hunc autem solennem Magnificum Academicæ Rectoris, Proceres & Professores, omnique ordinum hospites & artis nostræ fautores, eà quæ par est, humanitate invito.
P. P. Sub Sigillo
ILLUST. TENZ Anno M DC LXXXVII. d. XVIII. Decembr.
LITERIS KREBIANIS.

